

INSTITUCIONS DE DRET COMUNITARI

Dra. Mar Campins Eritja

Departament de Dret Penal i Criminologia i Dret
Internacional Públic

Universitat de Barcelona

“

“Donat el caràcter i la finalitat exclusivament docent i eminentment il·lustrativa de les explicacions a classe d'aquesta presentació, l'autor s'acull a l'article 32 de la Llei de propietat intel·lectual vigent respecte de l'ús parcial d'obres alienes com ara imatges, gràfics o altre material contingudes en les diferents diapositives”

El Tribunal de Justícia

- La UE com una “comunitat de dret”
- El TJUE com a garant de l’aplicació uniforme i la interpretació del dret de la UE
- Jurisdicció supranacional: jutges nacionals v. jutges de la UE: Comparteix l’exercici de la funció jurisdiccional amb els òrgans jurisdiccionals dels Estats Membres, que han d’aplicar les normes europees i que són els jutges ordinaris del Dret de la Unió Europea
- Jurisdicció obligatòria pels EM
- Jurisdicció exclusiva (art. 344 TFUE)

El Tribunal de Justícia

- Establiment d'importants principis:
 - Efecte directe del dret de la UE (*Van Gend en Loos, Van Duyn, Ratti, Von Colson, Marshall, Marleasing, etc.*)
 - Supremacia del dret de la UE (*Costa v. ENEL, Simmenthal*)
 - Reconeixement i incorporació dels drets humans al dret de la UE (*Internationale Handelsgesellschaft, Nold*)
 - Reparació pels danys causats amb l'incompliment del dret de la UE (*Francovich, Brasserie de Pêcheur*)
 - *Rule of reason* (*Cassis de Dijon, Cinéthèque, etc.*)
 - Doctrina del paral·lelisme de competències (*AETR, Kramer, etc.*)

El Tribunal de Justícia

- Regulació bàsica:
 - Art. 19 TUE.
 - Arts. 251 a 281 del TFUE.
 - Estatut del TJUE contingut en un Protocol annex al TUE i al TFUE (modificable sense haver de modificar els Tractats, art. 281 TFUE).
Darrera modificació pel Reglament 2015/2442.
- És una institució única, però no unitària, integrada per tres instàncies:
 - Tribunal de Justícia → és la instància superior.
 - Tribunal General → és la instància intermèdia (abans es deia Tribunal de Primera Instància).
 - Tribunals Especialitzats → és la instància inferior (abans es deien “sales especialitzades”) i només se’n va crear un, que ara ja està dissolt → el Tribunal de la Funció Pública de la UE

Composició del Tribunal de Justícia

- Art. 19.2 TUE i 253 TFUE:
 - 28 jutges, un per cada EM, designats de comú acord pels Governos dels EM per períodes de 6 anys renovables
 - 11 advocats generals, amb la funció de presentació de conclusions o proposta de resolució sobre els diferents afers (6 nomenats pels Estats grans i mitjans, la resta rotatoris, torn alfabètic)
- Comitè de selecció pel nomenament de jutges i advocats generals (art. 255 TFUE)
- Persones amb garanties d'independència i amb les condicions requerides per exercir funció jurisdiccional (art. 253 TFUE).
- Jutgessa espanyola: Rosario Silva de Lapuerta (des de 2003).
- Advocat General espanyol: Manuel Campos Sánchez-Bordona (des de 2015).

Competències del Tribunal de Justícia

- Competència prejudicial (art. 267 TFUE)
 - El TJUE garanteix la interpretació uniforme del dret de la Unió Europea.
 - Qüestions prejudicials
- Competència contenciosa: procediments art. 269 i 273 TFUE
 - Anul·lació (art. 263 TFUE)
 - Omissió (art. 265 TFUE)
 - Excepció il·legalitat (art. 277 TFUE)
 - Responsabilitat extracontractual (art. 268)
 - Incompliment (art. 258 TFUE)
- Competència consultiva (art. 218 TFUE)
 - Dictàmens sobre la compatibilitat de tractats internacionals
- Recurs de cassació

Competències del Tribunal de Justícia

- Tractat de Maastricht: Exclusió de la competència del TJCE dels pilars intergovernamentals
- Tractat d'Amsterdam: Atribució de competències limitades al TJCE sobre l'Espai de llibertat, seguretat i justícia
- Tractat de Lisboa: ampliació de la competència a:
 - Espai de llibertat, seguretat i justícia (art. 275 TFUE), excepte operacions policials i mesures nacionals de garantia de l'ordre públic (art. 276 TFU)
 - Protocol aplicació principi de subsidiarietat i proporcionalitat (Protocol 2)
 - Carta de Drets Fonamentals de la UE (art. 6.3 TUE i 52.4 de la CDFUE)
- PESG: exclusió general excepte respecte de les competències i procediments; mesures restrictives als particulars

Organització del Tribunal de Justícia

- Organització i funcionament:
 - Sales de 3 jutges i Sales de 5 jutges .
 - Gran Sala, de 13 jutges.
 - Ple (amb tots els jutges), que actua només excepcionalment.
 - Secretaria del Tribunal i organització administrativa del TJUE.

Procediment davant del Tribunal de Justícia

- Iniciació del procediment i fase escrita (escrit de recurs, escrit de contestació, rèplica i duplica)
- Mesures preparatòries i informe per la vista (sol·licitat vista oral, diligències de prova, assignació de l'assumpte, informe del jutge ponent per la vista i audiència de l'advocat general)
- Vista pública i conclusions de l'advocat general (debat en vista pública, presentació de les conclusions de l'advocat general en audiència pública)
- Sentència (majoria, no vots particulars)

Procediment davant del Tribunal de Justícia

- Procediments específics:
 - Procediment simplificat
 - Procediment accelerat
 - Procediment prejudicial d'urgència
 - Procediment de mesures cautelars

Tribunal General

- És la instància intermèdia del TJUE amb autonomia jurisdiccional (abans s'anomenava Tribunal de Primera Instància i fou creat l'any 1988).
- Composició i organització (art. 254 TFUE):
 - Mínim d'un jutge per Estat Membre, designats de comú acord pels governs dels Estats Membres, per períodes de 6 anys renovables.
 - Des de setembre de 2016 són 47 jutges i a partir 1 de setembre de 2019 son 54 (dos per cada Estat Membre).
 - També es pronuncia prèviament el comitè sobre la idoneïtat.
 - Si convé, es pot ampliar la seva composició modificant l'Estatut del TJUE → es va fer en el Reglament 2015/2442, de 16/12/2015.
 - No hi ha advocats generals en aquesta instància intermèdia.
 - Funciona en Sales de 3 o 5 jutges, en Gran Sala (de 13) i en Ple (tots els jutges).
- Jutges espanyols: José Martín y Pérez de Nanclares i Miguel Sampol Pucurull (des de 2019)

Tribunal General

- Competències:
 - Coneix de tots els recursos directes interposats per persones físiques o jurídiques.
 - Coneix del recurs de cassació limitat a qüestions de dret contra les resolucions dels Tribunals Especialitzats.
 - Des de 2016 coneix dels recursos de funció pública.
 - No coneix dels recursos d'anul·lació u omissió interposats per un Estat contra una Institució o per una Institució contra una altra.
 - No coneix del recurs d'incompliment contra un Estat Membre.
 - No coneix de la qüestió prejudicial.

Tribunal General

- Contra les seves resolucions es pot presentar recurs de cassació davant el Tribunal de Justícia:
 - Limitat a les qüestions de dret i en les condicions i límits fixats en l'Estatut del TJUE (art. 256 TFUE).
 - Motius de cassació (art. 58 Estatut del TJUE):
 - Incompetència del Tribunal General.
 - Irregularitats en el procediment davant el Tribunal General que lesionen els interessos del recurrent.
 - Violació del dret de la Unió Europea.

Tribunals especialitzats

- Creats pel Consell i el Parlament Europeu d'acord amb el procediment legislatiu ordinari
- Contra les seves resolucions es pot interposar recurs de cassació davant el TG limitat a les qüestions de dret.
- Tribunal de la Funció Pública de la Unió Europea (2004, dissolt 2016, les seves competències passen al TG)

Altres òrgans de la Unió Europea

- Banc Central Europeu (art. 282 a 284 TFUE)
- Tribunal de Comptes (art. 285 a 287 TFUE)
- Comitè Econòmic i Social (art, 301 a 304 TFUE)
- Comitè de les regions (art. 305 a 307 TFUE)
- Banc Europeu d'Inversions (art. 308 i 309 TFUE)
- Comitès de caràcter tècnic i consultiu, que intervenen en l'actuació de la Comissió i del Consell